Een kwalitatieve analyse van de ervaring van ploegwerkers in een volcontinu systeem

Haio: HELLEBUYCK Lukas , U.G.
Promotor: BRAECKMAN Lutgart , U.G.
Praktijkopleider: DE WILDE Bieke , DEPUYDT Catheline , DEVRIESE Dieter , SEGERS Karl , VAN BEVER Karel

Context: Ploegwerk is alomtegenwoordig in de huidige economie, met naar schatting 21% van de werkende bevolking van Europa die in ploegen werkt volgens de brede definitie. Reeds decennia bestaat het vermoeden dat ploegwerk mogelijk een negatieve impact op verschillende aspecten van de gezondheid van ploegwerkers kan hebben. Toch blijft er een gebrek aan evidentie bestaan wat deze effecten betreft, door onvoldoende standaardiseren van definities, door praktische moeilijkheden en een gebrek aan grote prospectieve studies. Daarnaast blijft de nood bestaan om de ervaring van de ploegwerker zelf te exploreren in elke specifieke context. Volcontinu arbeid is een specifiek ploegwerksysteem, waarbij ploegwerkers per rotatiecyclus elk dagdeel (zowel in de werkweek als in het weekend) werken, met zijn eigen specifieke gevolgen voor de ploegwerker.

Onderzoeksvraag: Welke fysieke en psychosociale effecten van ploegenwerk ervaren ploegwerkers in een volcontinu systeem?' Daarnaast zijn de nevenonderzoeksvragen: 'Welke factoren beïnvloeden de ervaring van ploegwerkers?' en 'Wat zijn mogelijke beschermende strategieën volgens ploegwerkers?'

Methode: Er werden 6 semi-gestructureerde diepte-interviews bij ploegwerkers in een volcontinu systeem afgelegd. Kwalitatieve data-analyse gebeurde via thematische analyse.

Resultaten: : Hoewel de literatuur vooral fysieke effecten van ploegwerk beschrijft, vond deze analyse dat de psychosociale effecten van ploegwerk relatief belangrijker waren in de subjectieve ervaring van ploegwerkers. Er werden verschillende beschermende en verslechtende factoren op individueel en op bedrijfsvlak geïdentificeerd. Er blijkt een grote variatie te zijn aan tolerantie voor bepaalde ploegschema's en shiften bij ploegwerkers. Ploegwerkers kozen voor ploegwerk om financiële redenen, maar ook om voordelen op vlak van tijdsindeling en jobinhoud. Ploegwerkers zijn vooral bezorgd over de capaciteit om het werk in ploegen op lange termijn vol te houden.

Conclusie: Ploegwerkers ervaren een breed scala aan negatieve effecten van ploegwerk op hun gezondheid en psychosociaal functioneren. Hoewel zij zelf reeds verschillende strategieën toepassen om deze effecten te minimaliseren, ontbreekt het hen vaak aan kennis over wat al dan niet werkt. De belangrijkste beschermende en verslechtende factoren volgens de ploegwerkers zelf, zoals een aanvaardbare werkhoeveelheid en voldoende rustmogelijkheden, bevinden zich op bedrijfsniveau. Er is meer onderzoek nodig naar strategieën en ploegroosters die de gezondheid van ploegwerkers beschermen, alsook een betere implementatie van deze strategieën in bedrijven, al dan niet via ondersteunende wetgeving. Verder dient de vraag gesteld te worden of ploegwerk in elke specifieke situatie essentieel is voor het functioneren van een bedrijfsactiviteit.